

Ανθρώπινα δικαιώματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να στηρίζει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εξωτερικές σχέσεις της, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Επιδίωξη της ΕΕ είναι να ενσωματώσει τη μέριμνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματά της, ενώ διαθέτει διάφορα μέσα πολιτικής στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία προορίζονται για συγκεκριμένες δράσεις, μεταξύ άλλων για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων προγραμμάτων από τα χρηματοδοτικά της μέσα.

Νομική βάση

- Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ): αξίες της ΕΕ. Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του «σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες»·
- Άρθρο 3 της ΣΕΕ: στόχοι της ΕΕ. Όσον αφορά «τις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο», η ΕΕ συμβάλλει στην «εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών»·
- Άρθρο 6 της ΣΕΕ: Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μολονότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται ρητά μόνο στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 6 παράγραφος 1), τα θεσμικά όργανα, οι οργανισμοί και τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν επίσης να τηρούν τον Χάρτη και στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Οι χώρες που προσχωρούν στην ΕΕ οφείλουν επίσης να συμμορφώνονται με τον Χάρτη. Το άρθρο 6 παράγραφος 2 απαιτεί από την ΕΕ να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (για περαιτέρω πληροφορίες βλ. Ενημερωτικό δελτίο [4.1.2](#) σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης)·
- Άρθρο 21 της ΣΕΕ: αρχές που εμπνέουν την εξωτερική δράση της Ένωσης. Οι εν λόγω αρχές είναι η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, η οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η ισότητα και η αλληλεγγύη, και ο σεβασμός των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών του 1945

και του διεθνούς δικαίου. Στο άρθρο 21, η ΕΕ υιοθετεί την αρχή για το «αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών», δεσμευόμενη να αντιμετωπίζει τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε ισότιμη βάση με τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα:

- Άρθρο 205 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ): γενικές διατάξεις για την εξωτερική δράση της Ένωσης. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι οι διεθνείς δράσεις της ΕΕ πρέπει να έχουν ως γνώμονα τις αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 21 της ΣΕΕ.

Πολιτική της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το 2012, το Συμβούλιο ενέκρινε Στρατηγικό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, το οποίο συνοδεύεται από σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του πλαισίου. Το πλαίσιο καθορίζει τις αρχές, τους στόχους και τις προτεραιότητες για μια αποτελεσματικότερη και πιο συνεκτική πολιτική της ΕΕ για τα επόμενα 10 χρόνια. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ (ως «συνδεδετικού νήματος»), ακόμη και όταν υπάρχει αλληλοεπικάλυψη εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών, καθώς και την υιοθέτηση μιας πιο προσαρμοσμένης προσέγγισης. Το σχέδιο δράσης καθορίζει συγκεκριμένα μέτρα για την περίοδο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2014. Τον Ιούλιο του 2015 εγκρίθηκε ένα ανανεωμένο σχέδιο δράσης για την περίοδο 2015-2019, με βάση την αξιολόγηση του πρώτου προγράμματος και την πολιτική καθοδήγηση της Αντιπροέδρου της Επιτροπής/Υπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΑΠ/ΥΕ). Το νέο σχέδιο δράσης για την περίοδο 2020-2024 βρίσκεται επί του παρόντος σε στάδιο ανάπτυξης.

Αν και δεν είναι νομικά δεσμευτικές, οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο της ΕΕ παρέχουν πρακτικές οδηγίες στις αντιπροσωπεΐες της ΕΕ όσον αφορά:

- τη δράση κατά της θανατικής ποινής,
- τον διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα,
- τα δικαιώματα του παιδιού,
- τη δράση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών βαναυσής μεταχείρισης,
- την προστασία των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις,
- την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- τη συμμόρφωση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο,
- την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών,
- την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων,
- την προστασία των δικαιωμάτων των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, διεμφυλικών και μεσοφυλικών ατόμων (ΛΟΑΔΜ),
- την προώθηση της ελευθερίας έκφρασης εντός και εκτός του διαδικτύου,
- τη μη εισαγωγή διακρίσεων στην εξωτερική δράση.

Στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου που διεξάγεται με τρίτες χώρες ή περιφερειακές οργανώσεις η ΕΕ περιλαμβάνει σε τακτική βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Διεξάγει επίσης διάλογο και διαβουλεύσεις ειδικά για τα ανθρώπινα δικαιώματα με περισσότερες από 40 χώρες. Επιπλέον, το σύνολο σχεδόν των 79 χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) βρίσκεται σε διάλογο με την ΕΕ βάσει του άρθρου 8 της Συμφωνίας του Κοτονού, που ορίζει ότι ο πολιτικός διάλογος θα πρέπει να περιλαμβάνει «την τακτική αξιολόγηση των εξελίξεων σχετικά με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Τα διπλωματικά διαβήματα (που είναι εμπιστευτικά) και οι δηλώσεις (που είναι δημόσιες) σχετικά με τις πολιτικές περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες αποτελούν επίσης σημαντικό μέσο άσκησης διπλωματικής πίεσης στις διεθνείς σχέσεις.

Οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες και οι διάφορες συμφωνίες σύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών ή περιφερειακών οργάνωσεων περιλαμβάνουν ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ορίζει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως «ουσιαστικό στοιχείο». Για την αντιμετώπιση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα μέτρα, όπως ο περιορισμός ή η αναστολή της συνεργασίας. Για τις υποψήφιες ή δυνάμει υποψήφιες χώρες έχει θεσπιστεί ένας ισχυρός μηχανισμός αιρεσιμότητας. Στην ανανεωμένη Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας έχει ενσωματωθεί μια προσέγγιση παροχής κινήτρων (περισσότερη ολοκλήρωση και περισσότερα χρήματα έναντι περισσότερων μεταρρυθμίσεων). Κίνητρα για μεταρρυθμίσεις προβλέπονται στα προτιμησιακά εμπορικά καθεστώτα που χορηγεί η ΕΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες (ΣΓΠ+).

Οι ανά χώρα στρατηγικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία βασίζονται σε μια προσέγγιση «εκ των κάτω προς τα άνω», στόχος της οποίας είναι η ενσωμάτωση των κατευθυντήριων γραμμών και των προτεραιοτήτων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ένα ενιαίο, συνεκτικό έγγραφο πολιτικής, προσαρμοσμένο σε μια συγκεκριμένη χώρα, με συγκεκριμένους στόχους που καθορίζονται για τρία χρόνια. Οι αποστολές εκλογικών παρατηρητών της ΕΕ αποσκοπούν επίσης στη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την αποθάρρυνση του εκφοβισμού και της βίας κατά τη διάρκεια των εκλογών και με την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών.

Η ΕΕ προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της συμμετοχής της σε πολυμερή φόρουμ, όπως η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η Ένωση προωθεί επίσης ενεργά τη διεθνή δικαιοσύνη, για παράδειγμα μέσω του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Με προϋπολογισμό ύψους 1,3 δισεκατομμυρίων EUR που κατανέμονται στην περίοδο 2014-2020, το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΜΔΔΑ) υποστηρίζει και προστατεύει κυρίως φορείς της κοινωνίας των πολιτών που προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του μέσου αυτού είναι ότι δεν απαιτείται η συγκατάθεση της οικείας κυβέρνησης. Στα χρηματοδοτικά μέσα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνονται επίσης ο Μηχανισμός Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ),

ο Μηχανισμός Συμβολής στη Σταθερότητα και την Ειρήνη (IcSP), ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας (ENI) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ETA). Επιπλέον, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να ενσωματώσει σταδιακά μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα σε όλα τα αναπτυξιακά προγράμματά της, βάσει ενός συνόλου εργαλείων που ανέπτυξε η Επιτροπή το 2014. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Δημοκρατία είναι ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου που υποστηρίζεται από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Ο προϋπολογισμός 2014-2020 για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ένωσης ανέρχεται σε 2,3 δισεκατομμύρια EUR και καλύπτει ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως με τη διαχείριση μη στρατιωτικών κρίσεων. Η ετήσια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συντάσσεται από τον ΑΠ/ΥΕ και εγκρίνεται από το Συμβούλιο παρέχει επισκόπηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο, καθώς και των δράσεων της ΕΕ κατά τη διάρκεια του έτους.

Φορείς

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τα στρατηγικά συμφέροντα της ΕΕ και τις γενικές κατευθύνσεις της ΚΕΠΠΑ.

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, το οποίο συνεδριάζει κάθε μήνα, επιλαμβάνεται γενικά θεμάτων σχετικών με ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία αφορούν την ΚΕΠΠΑ ή τις εμπορικές και αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΕ. Η Ομάδα Εργασίας του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (COHOM), η οποία διεξάγει το προπαρασκευαστικό έργο για συζητήσεις και αποφάσεις υψηλού επιπέδου που αφορούν θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα κράτη μέλη και εκπροσώπους από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) και την Επιτροπή.

Την προεδρία του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων ασκεί ο ΑΠ/ΥΕ, ο οποίος συμβάλλει στην ανάπτυξη της ΚΕΠΠΑ της Ένωσης και διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις εφαρμόζονται. Ο ΑΠ/ΥΕ εκπροσωπεί επίσης την ΕΕ σε θέματα ΚΕΠΠΑ και επιβλέπει την ΕΥΕΔ και τις αντιπροσωπείες της ΕΕ σε τρίτες χώρες. Στο πλαίσιο της ΕΥΕΔ λειτουργεί διεύθυνση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιων και πολυμερών ζητημάτων, και κάθε αντιπροσωπεία της ΕΕ έχει ένα «σημείο εστίασης» όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των στρατηγικών ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, προετοιμάζουν διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συνεργάζονται με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνία των πολιτών, και προσδιορίζουν τις προτεραιότητες για τη χρηματοδοτική βοήθεια της ΕΕ.

Η Επιτροπή διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες, επιβλέπει τη διαδικασία διεύρυνσης και την πολιτική γειτονίας, και διαχειρίζεται τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα χρηματοδοτικά μέσα (σε στενή συνεργασία με την ΕΥΕΔ).

Ο ρόλος του Ειδικού Εντεταλμένου της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνίσταται στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της προβολής της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο Ειδικός Εντεταλμένος έχει ευρεία και ευέλικτη εντολή, και συνεργάζεται στενά με την ΕΥΕΔ. Επί του παρόντος τη θέση αυτή κατέχει ο Eamon Gilmore, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του την 1η Μαρτίου 2019.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτικών της ΕΕ και παρακολουθεί το έργο των λοιπών θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Σύμφωνα με τα άρθρα 207 και 218 της ΣΛΕΕ, οι περισσότερες διεθνείς συμφωνίες χρειάζονται τη έγκριση του Κοινοβουλίου προκειμένου να τεθούν σε ισχύ. Για παράδειγμα, το 2011 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπλόκαρε το πρωτόκολλο για την κλωστοϋφαντουργία στη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (ΣΕΣΣ) μεταξύ ΕΕ και Ουζμπεκιστάν, κυρίως εξαιτίας θεμάτων που αφορούσαν την παιδική εργασία. Έδωσε την έγκρισή του μόλις το 2016, κατόπιν σημαντικών βελτιώσεων στους τομείς της χρήσης παιδικής και καταναγκαστικής εργασίας.

Το άρθρο 36 της ΣΕΕ υποχρεώνει τον ΑΠ/ΥΕ να διαβουλεύεται με το Κοινοβούλιο σχετικά με τις κύριες πτυχές και τις βασικές επιλογές της ΚΕΠΠΑ, και να το ενημερώνει σχετικά με την εξέλιξη των εν λόγω πολιτικών. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις προς το Συμβούλιο ή τον ΑΠ/ΥΕ.

Τα ψηφίσματα του Κοινοβουλίου αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω συγκεκριμένων προτάσεων πολιτικής. Τα ψηφίσματα μπορούν να αποτελούν μέρος της νομοθετικής διαδικασίας, να συνιστούν αποτέλεσμα εκθέσεων πρωτοβουλίας των κοινοβουλευτικών επιτροπών ή αποτέλεσμα των συζητήσεων με διαδικασία κατεπίγοντος που συνήθως λαμβάνουν χώρα το πρωί της Πέμπτης σε κάθε σύνοδο ολομέλειας στο Στρασβούργο, προκειμένου να επισημανθούν κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο (άρθρο 144 του Κανονισμού του Κοινοβουλίου).

Η Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Κοινοβουλίου (DROI), η οποία υπάγεται στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων (AFET), είναι αρμόδια για θέματα που αφορούν τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα — συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων— σε τρίτες χώρες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου, καθώς και για την εξασφάλιση της συνοχής μεταξύ όλων των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης και της πολιτικής της για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Διοργανώνει ακροάσεις σχετικά με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στις οποίες συμμετέχουν ενδιαφερόμενοι φορείς, προκειμένου να παρέχει στοιχεία για τα ψηφίσματα και άλλες κοινοβουλευτικές πρωτοβουλίες. Η υποεπιτροπή ασχολείται επίσης με την καθημερινή διεκπεραίωση των φακέλων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ οι αντιπροσωπείες της επισκέπτονται τακτικά σχετικές χώρες. Άλλες επιτροπές που επιλαμβάνονται θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ είναι: η AFET, η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου (INTA), η Επιτροπή Ανάπτυξης (DEVE) και η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (FEMM). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν εξίσου σημαντικό στοιχείο των εργασιών των μόνιμων αντιπροσωπειών του Κοινοβουλίου, οι οποίες αλληλεπιδρούν με τα κοινοβούλια τρίτων χωρών σε διμερές επίπεδο και στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών συνελεύσεων.

Χάρη στις δημοσιονομικές εξουσίες του (σύμφωνα με το άρθρο 14 της ΣΕΕ και το άρθρο 310 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ), το Κοινοβούλιο έχει λόγο στην κατανομή κονδυλίων στο Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

(ΕΜΔΔΑ) και άλλα χρηματοδοτικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο αποτελεί επίσης συννομοθέτη για τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης. Τα περισσότερα μέσα που είναι επί του παρόντος σε ισχύ λήγουν στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Το 2018 η Επιτροπή παρουσίασε την πρότασή της για τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης για την περίοδο 2021-2027, η οποία θα συγχωνεύσει το ΕΜΔΔΑ, τον ΕΜΓ, τον ΜΑΣ, τον ΙcSP και το ΕΤΑ σε έναν κανονισμό. Το Κοινοβούλιο [ενέκρινε](#) τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση σχετικά με την πρόταση στις 27 Μαρτίου 2019, ενισχύοντας τις αναφορές στους στόχους και τις ασφαλιστικές δικλίδες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και απαιτώντας μεγαλύτερο χρηματοδοτικό κονδύλιο για το θεματικό πρόγραμμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας.

Κάθε χρόνο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απονέμει το [βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης](#) σε ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά την υφήλιο. Μεταξύ των βραβευθέντων περιλαμβάνονται ο Nelson Mandela, η Malala Yousafzai και ο Raif Badawi. Το 2018, το βραβείο απονεμήθηκε στον Ουκρανό σκηνοθέτη Oleg Sentsov. Ο Sentsov καταδικάστηκε σε 20ετή κάθειρξη με την κατηγορία ότι σχεδίαζε τρομοκρατικές πράξεις κατά των ντε φάκτο ρωσικών αρχών στην Κριμαία. Έκανε απεργία πείνας από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο του 2018 και έγινε σύμβολο για άλλους Ουκρανούς πολίτες που έχουν συλληφθεί παράνομα από τις ρωσικές δυνάμεις κατοχής στη χερσόνησο της Κριμαίας. Μετά την αποφυλάκισή του τον Σεπτεμβρίου του 2019, έλαβε αυτοπροσώπως το βραβείο σε τελετή απονομής που πραγματοποιήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 26 Νοεμβρίου 2019. Νικητής του βραβείου Ζαχάρωφ για το 2019 είναι ο Ilham Tohti, ένας επιφανής υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ουιγούρων, καθηγητής οικονομικών και υπερασπιστής των δικαιωμάτων της μειονότητας των Ουιγούρων στην Κίνα. Τον Σεπτέμβριο του 2014 ο Tohti καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη για τον ακτιβισμό του έπειτα από διήμερη δίκη-παρωδία.

Το Κοινοβούλιο δημιούργησε επίσης το Δίκτυο Βραβείου Ζαχάρωφ για την υποστήριξη των βραβευμένων με το Βραβείο Ζαχάρωφ, την ανάπτυξη επαφών μεταξύ τους και την ενθάρρυνση κοινών δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα υποτροφιών Ζαχάρωφ για υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τρίτες χώρες, το οποίο θεσπίστηκε από το Δίκτυο Βραβείου Ζαχάρωφ το 2013, έχει σκοπό τη διεύρυνση των γνώσεων των υποτρόφων σχετικά με τη δέσμευση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη συνδρομή στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και τη βελτίωση της εργασίας τους, με ταυτόχρονη ευαισθητοποίηση σχετικά με το βραβείο Ζαχάρωφ και τις αξίες του.

Ο επικεφαλής των αποστολών παρατήρησης εκλογών της ΕΕ είναι συνήθως βουλευτής του ΕΚ. Οι αντιπροσωπείες παρατήρησης εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εντάσσονται στις αποστολές της ΕΕ ή σε διεθνείς αποστολές και χρησιμοποιούν τις δομές και τις υποδομές των αποστολών (για περαιτέρω πληροφορίες βλ. ενημερωτικό δελτίο [5.4.2](#) σχετικά με την προαγωγή της δημοκρατίας και την παρατήρηση εκλογών).

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποστηρίζει ενεργά τα ανθρώπινα δικαιώματα με δηλώσεις και επιστολές, καθώς και συζητώντας θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο συναντήσεων με σημαντικούς φορείς.

Η ετήσια έκθεση πρωτοβουλίας του Κοινοβουλίου περιλαμβάνει απόψεις σχετικά με την πολιτική της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ η ετήσια έκθεση της ΕΕ εξετάζει τις δραστηριότητες του Κοινοβουλίου και θέτει προτεραιότητες για το μέλλον.

Marika Lerch
11/2019

